

Schoolreis

in de

Middeleeuwen

Tekst: M. Stevens
Liedjes& muziek: M. Dobbe
www.cts-producties.nl

Personages:

Lars Kampstra	Lars is stoer en gek op voetballen. Wil later ook voetballer worden en is voor niemand bang....
Marian de Vries	Altijd netjes gekleed en besteedt veel aandacht aan haar uiterlijk. Zit altijd met haar telefoon te spelen. Kletsen met haar moeder is haar favoriete bezigheid.
Anne Louise van Hazeldonk	Zit liever in de boeken te lezen dan buiten te spelen. Weet bijna overal wel een antwoord op en anders zoekt ze het gewoon op in een boek!
Jelmer van Loon	Is een beetje een warhoofd. Vindt natuurkunde en scheikunde heel interessant en probeert ook telkens iets nieuws uit te vinden.
Jaap Stooker	Denkt maar aan een ding: waar is eten!? Hij heeft nooit genoeg en als hij niet eet loopt hij wat verstrooid rond. Sommigen denken dat hij een lintworm heeft.
Suzanne Engels	Een vrolijke meid die nergens een probleem van maakt... Behalve van spinnen en andere beestjes. Daar heeft ze een hekel aan!
Gouwleider Kor	Een norse man die liever vecht dan praat. Kan niet lezen en schrijven en vindt dat ook maar onzin.
Schildwachten	Een klungelig stelletje schildwachten die de opdrachten van de Gouwleider Kor telkens net verkeerd uitvoeren.
Marga	Vrouw van Kor die altijd druk aan het praten is. Ze is nieuwsgierig en probeert in een goed blaadje te komen bij Karel de Grote.
Mattie	Jonge jongen die vriendschap sluit met de zes kinderen Hij moet mee op een veldtocht tegen de Saksen maar wil dat helemaal niet!
Maximiliaan	Een monnik die altijd dronken is. Hij kan wel lezen en schrijven maar dat gaat niet gemakkelijk als je dronken bent. Ondertussen verdient hij wat bij door aflaten te verkopen.
Garben	Boer die hard werkt maar wel een beetje vies is. Geen wonder dat de zes kinderen denken dat hij een zwerver is.
Soldaten	Minimaal twee soldaten. De soldaten zijn stoere mannen die op oorlogspad gaan. Ze praten bars en lijken altijd boos. Ze dragen een boodschap van Karel de Grote bij zich waarin hij beveelt dat iedere jongeman mee moet in het leger.

Toneel:

Het toneel stelt een open plek in het bos voor. Er staan wat bomen en bosjes. Ergens op het toneel is een grote steen en/of een omgevallen boom waar de spelers op kunnen zitten.

SCHOOLREIS IN DE MIDDELEEUWEN

(Alle spelers zijn op het toneel voor het beginlied.)

welkom

Welkom, welkom allemaal.
Familie, vrienden, burens,
Bij deze laatste uren.
Welkom, welkom allemaal
In deze school, in deze zaal.

Nog even en dan weg , wij met z'n allen
En dan splitsen onze wegen voor een nieuwe start.
Ik weet zeker dat het ons wel zal bevallen,
Maar nu het zo dichtbij is voelt het toch wel wat apart.

Welkom, welkom .....

We hopen dat we U nog gaan verrassen.
't Is de laatste actie hier, kijk nog maar even goed.
Op de planken dus voordat we gaat verkassen
En dan een hele nieuwe toekomst tegemoet!

Welkom, welkom .....

Welkom op ons afscheidsfeest,
Welkom, welkom, welkom, welkom, welkom, welkom.

Welkom, welkom .....

We gaan hier nu een laatste schoolreis maken
En we reizen daarvoor eeuwen terug en door de tijd.
Nemen U dan mee in Middeleeuwse zaken.
We duiken midden in een Middeleeuwse strijd.

Welkom, welkom .....

(Na het liedje gaat iedereen af)

(toneel is leeg, een bal komt op rollen)

LARS: *(komt op gerend)* Hé, kom hier heen. Hier is een mooi veldje waar we kunnen voetballen!

JAAP: *(komt op)* Speel mij die bal eens. *(Lars schopt de bal naar hem)*

MARIAN: *(komt op met Suzanne)* We moeten niet te ver gaan. Straks missen we de bus.

LARS: Die bus gaat echt niet zonder ons weg.

JAAP: Ik kan van hier onze meester nog zien. *(kijkt in de verte, zwaait)* Hij heeft ons nu ook gezien. *(eet een koek)*

SUZANNE: Hoe vinden jullie dit schoolreisje?

LARS: Wel gaaf. In FunWorld had je allemaal van die leuke toestellen waar je op en in kon klimmen. Maar de botsauto's vond ik nog het leukste.

JAAP: Die vond ik ook leuk. Alleen krijg je van die vlekken op je trui.

MARIAN: Je moet ook geen milkshake mee nemen in een botsauto!

JAAP: Maar ik had zo'n dorst!

LARS: Dit is een van de coolste schoolreisjes die we hebben gehad.

JAAP: Maar ik vind wel dat we weinig te eten krijgen. We hebben nog maar één ijsje gehad van de meester.

MARIAN: Je moet ook zelf eten mee nemen van huis.

SUZANNE: Dat heeft hij ook wel maar volgens mij heeft hij het allemaal in de bus op gegeten toen we hier naar toe reden.

MARIAN: Had je niet ontbeten dan?

JAAP: Jawel, maar ik had al weer honger.

LARS: Hij heeft een lintworm.

JELMER: *(komt op met skateboard)* Hallo.

LARS: Doe je mee met voetballen?

JELMER: Goed.

ANNE: *(komt op met tas boeken)* Wat zijn jullie aan het doen?

SUZANNE: Zij zijn aan het voetballen en wij zijn lekker aan het kletsen.

MARIAN: Nu je het zegt! Ik moet nodig eens met mijn moeder kletsen. *(pakt mobile telefoon)* Ik zou haar bellen om te vertellen hoe het schoolreisje gaat.

ANNE: *(komt bij de meisjes staan)* Mag ik zo ook even bellen? Ik moet mijn moeder vertellen dat ik wat later thuis kom vanavond.

MARIAN: *(kijkt verbaasd naar haar telefoon)* Dat zal helaas niet gaan.

ANNE: Waarom niet, heb je geen bereik?

MARIAN: Ik heb wel bereik maar mijn batterij is op.

ANNE: *(teleurgesteld)* Jammer.

JELMER: Misschien kan ik helpen...!?

ANNE: Kunnen we jou telefoon lenen?

JELMER: Nee, ik heb iets veel beters!

SUZANNE: Wat dan?

(iedereen komt nu om Jelmer heen staan)

ANNE: Toch niet weer een uitvinding van jou.

JELMER: Deze keer werkt het echt.

JAAP: *(wrijft over zijn buik)* Heeft het met eten te maken?

JELMER: Nee. *(tegen Marian)* Hoe lang kun je met deze batterij doen?

MARIAN: 48 uur ongeveer.

JELMER: Wat zou je er van vinden als je drie keer zo lang met deze batterij zou doen?

MARIAN: Dat zou echt schelen. Ik kan veel langer bellen en hoef niet meer om de dag mijn telefoon op te laden.

JELMER: Precies. *(pakt iets uit zijn zak)* Ik heb een oplaadaccu gemaakt die er voor zorgt dat je telefoon drie keer zo lang werkt!

ANNE: Hoe werkt het dan?

LARS: Dat wil ik ook wel eens weten!

JELMER: Ik heb een manier ontdekt waardoor stroom minder ruimte inneemt. Doordat het minder ruimte inneemt kan er meer stroom in zo'n batterij! En daarom gaat de telefoon drie keer zo lang mee!

SUZANNE: Weet je wel zeker dat het werkt!?

JELMER: *(pakt zijn telefoon)* Ik heb deze zaterdag opgeladen en nu is het donderdag en hij doet het nog steeds. *(kijkt naar de telefoon)* De batterij is pas halverwege.

MARIAN: Gaat mijn telefoon er niet kapot van?

JELMER: Die van mij doet het toch ook nog!?

MARIAN: Nou, ik wil het wel proberen. *(maakt haar telefoon er aan vast)*

SUZANNE: Kan mijn telefoon er ook aan?

LARS: Ik wil die van mij er ook wel mee opladen.

JELMER: Ik heb drie snoertjes en dus kunnen er theoretisch drie telefoons aan. Ik heb dat nog niet uitgeprobeerd dus ik weet niet of het werkt...

LARS: O. Hoe lang duurt het opladen?

JELMER: Twee uur ongeveer.

ANNE: Als jullie dan allemaal achter elkaar aan opladen duurt het zes uur.

LARS: Dat duurt mij te lang. Ik wil het wel proberen. *(maakt zijn telefoon er aan vast)*

SUZANNE: Ik probeer het ook gewoon. Wat kan er nu mis gaan?

JELMER: Zal ik hem aan doen?

LARS: Zet maar aan!

(Jelmer druk knopje in en er volgt een flits en een knal. Iedereen valt op de grond en blijft versuft liggen)

GARBEN: *(komt op en kijkt verbaasd naar de kinderen op de grond)* Hallo? Wie zijn gij? Wat doet ge hier? Hebben jullie teveel bier gehad in de herberg? *(loopt tussen de kinderen door en probeert ze wakker te schudden)* Wordt toch wakker!

JAAP: *(schrikt wakker)* Wwwaaatttt? Waar ben ik?

SUZANNE: *(gaat overeind zitten en grijpt naar haar hoofd)* Wat is er gebeurd ik heb in eens zo hoofdpijn!

GARBEN: Ach ja. Dat bier uit de herberg heeft een pijnlijke uitwerking natuurlijk.

LARS: *(komt bij)* Bier? Wie drinkt hier bier? *(iedereen ontwaakt langzamerhand)*

GARBEN: Dat zult gij niet weten! Gij hebt zoveel gehad dat ge alles vergeten zijt!

ANNE: Heb jij bier gehad, Lars?

LARS: Nee, natuurlijk niet. Ik weet niet waar die man het over heeft!

SUZANNE: Volgens mij is het een zwerver die zelf teveel bier heeft gehad.

GARBEN: Wie zijn gij?

MARIAN: Wij zijn op schoolreisje met onze school De Bron uit Spaanstad. We waren bij FunWorld geweest en nu konden we een uurtje iets voor ons zelf doen. We zijn in slaap gevallen denk ik.

JAAP: *(ongerust)* Maar waar is onze meester nu? Ik kon hem net nog zien vanaf hier!

JELMER: Ik zie ook FunWorld niet meer. We zijn toch niet diep in het bos gegaan...

SUZANNE: Nee, we waren net aan de rand van het bos toen we dit open stukje zagen.

GARBEN: Maar gij zijt niet aan de rand van het woud! Ge moet nog een poos lopen voordat ge aan de rand zijt.

LARS: Hoe kan dat nou! We kwamen van die kant. *(loopt de kant op waar ze vandaan kwamen)* Ik ga eens kijken waar onze meester is. *(gaat af)*

MARIAN: *(ongerust)* Ze zouden toch niet zonder ons zijn weggegaan!?

JELMER: Natuurlijk niet.

GARBEN: Hoe komt ge aan uwe kleren?

SUZANNE: *(giechelend)* De meeste mannen vragen daar niet naar. Maar ik heb dit truitje gekocht in een heel leuk klein winkeltje op het eind van de Bredestraat in Spaanstad.

GARBEN: Spaanstad?

ANNE: Dat ligt ongeveer zestig kilometer van FunWorld.

GARBEN: Zestig kilowat?

ANNE: Zestig kilometer! Dat is de afstand!

GARBEN: Aha, afstand. Hoeveel uur lopen is Spaanstad?

JAAP: Lopen? Dat gaan we niet lopen! We gaan met de bus!

GARBEN: Bus?

SUZANNE: Ja, die staat bij FunWorld!

GARBEN: FunWorld? (*schudt met zijn hoofd*) Zijt ge zot in uw hoofd!? Ge praat allemaal in wartaal.

JELMER: Nou, jij bent ook niet helemaal fris! Je weet niet eens wat FunWorld is of waar Spaanstad ligt. FunWorld is maar een klein eindje verderop!

LARS: (*komt weer op, geschrokken*) Ik kan de meester niet vinden! Ik zie alleen maar bos. Ik snap er niks van.

MARIAN: Wat is hier aan de hand? Hier klopt iets niet.

ANNE: We moeten proberen na te gaan wat er gebeurd is.

LARS: Jaap en ik waren hier aan het voetballen.

MARIAN: Toen wilde ik mijn moeder bellen...

SUZANNE: ...Maar je batterij was op.

JELMER: Nu weet ik het weer! We hebben het toen geprobeerd om hem op te laden met mijn apparaatje.

ANNE: Ja, nu weet ik het ook weer.

SUZANNE: En mijn telefoon wilden we ook opladen, en die van Lars ook... Maar wat daarna gebeurde weet ik niet.

JAAP: Het volgende moment worden we wakker gemaakt door hem. (*wijst naar Garben*)

GARBEN: Ik weet alleen dat ik door het woud liep en dat ik nodig moest. Ik ging toen afhurken en toen ik klaar was kwam ik u tegen.

LARS: Afhurken?

GARBEN: Ja, ik moest erg nodig. Gelukkig kon ik het in die struiken... (*wijst naar de rand van het toneel*) ...en was ik het kwijt.

SUZANNE: Jakkas, hij heeft in de bosjes gepoept.

JAAP: Ik dacht al wat ruik ik.

MARIAN: In het bos... Maar hier is geen wc-papier! Hoe heeft u dan afgeveegd?

GARBEN: Dat doe ik altijd met mijn handen of wat bladeren natuurlijk! Hoe moet ik het anders doen?

SUZANNE: Jakkas!

LARS: Maar goed dat ik nog geen hand gegeven heb.

ANNE: Toen u klaar was zag u ons op de grond liggen...?

GARBEN: Ja.

LARS: Wat zou er gebeurd zijn tussen de telefoon opladen en het moment dat we hier op de grond liggen?

(*iedereen denkt na*)

MARIAN: Ik weet het niet maar ik ga mijn moeder bellen. (*doet telefoon aan*) Hé, wat is dit nu!

JAAP: Je batterij is nog steeds leeg?

MARIAN: Nee, mijn batterij is helemaal geladen... maar ik heb geen bereik!

SUZANNE: Hoe kan dat nu, net had je nog heel goed bereik.

MARIAN: Nu niet meer. Zelfs niet een klein beetje.

JAAP: (*tegen Garben*) Staat hier een telefoonmast in de buurt?

GARBEN: (*schud zijn hoofd*) Wat heeft gij rare praat.

ANNE: (*denkt goed na*) Volgens mij is er iets raars gebeurd.

LARS: Wat dan?

ANNE: Ik denk... dat we terug in de tijd zijn geraakt door dat gedoe met die telefoons.

MARIAN: Ach ga toch weg. Dat gebeurt in films!

SUZANNE: Dat soort dingen gebeuren nooit in het echt!

ANNE: Hoe werkt het apparaat precies Jelmer? Heeft het te maken met magnetische velden?

JELMER: Niet direct maar het beïnvloed die velden wel als je een telefoon oplaadt.
LARS: En als je er drie tegelijk doet...
JELMER: ... Dan beïnvloedt het drie keer zo sterk een magnetisch veld...
ANNE: Ik heb gelezen dat reizen in de tijd mogelijk zou zijn via beïnvloeding van magnetische velden...!

MARIAN: (*bang*) Maar dat kan toch niet...?!
ANNE: Hoe verklaar je dan dat we onze meester niet meer zien? FunWorld weg is terwijl het maar honderd meter verder zou moeten zijn... Hoe kan het dat deze meneer nog nooit van FunWorld of Spaanstad heeft gehoord? Hoe kan het dat jou telefoon ineens helemaal geen bereik heeft... Misschien omdat ze vroeger geen telefoonmasten hadden...!

(*iedereen stil*)
SUZANNE: Er is maar een manier om achter te komen. (*tegen Garben*) Wie is uw koning of koningin.
GARBEN: Weet ge dat niet? Karel natuurlijk. Karloman is gestorven en nu is Karel alleen onze koning.
JAAP: Karel... Karolman... Ik snap hier niks van. Daar heb ik nog nooit van gehoord.
ANNE: (*pakt een boek uit haar tas*) Ik ga dit even opzoeken...
LARS: Wat heb jij nu bij je dan?
ANNE: Mijn geschiedenis boek.
MARIAN: (*verbaasd*) Wie neemt nu op schoolreisje zijn leerboeken mee!?
JAAP: Aan boeken heb je niks. Alleen kookboeken zijn handig.
ANNE: (*leest voor*) ... Karel werd in 742 geboren. Zijn ouders waren Pipijn de Korte en Bertrada. Pipijn overleed in 768 en Karel en Karloman werden samen koning. In 771 werd Karel alleen koning omdat Karloman stierf...
JAAP: Zijn dat dezelfde waar hij het over heeft?
LARS: (*tegen Garben*) Hoe heet die Karel van zijn achternaam?
GARBEN: Achternaam? Wat is dat? Wij noemen hem Karel de Grote!
ANNE: Zie je nu wel.
MARIAN: Wie waren zijn ouders?
GARBEN: Zijn vader is Pipijn de Korte en zijn moeder Bertrade met de grote voet.
(*iedereen moet lachen*)
JELMER: Hoe zei u?
GARBEN: (*begrijpt niet waarom ze lachen*) Bertrada met de grote voet... Is dat raar of zo?
ANNE: Vroeger hadden mensen geen achternaam maar gaven ze elkaar bijnamen, meestal had dat te maken met hoe men er uit zag.
SUZANNE: Gelukkig doen we dat nu niet meer. Anders zou Jelmer van Loon nu Jelmer met de grote oren heten!
GARBEN: Ik moet er vandoor. Ik moet mijn land nog bewerken.
MARIAN: Bent u boer?
GARBEN: Ja, ik moet mijn gewas voor het voorjaar nog planten. Karel de Grote heeft besloten dat een stuk grond in tweeën moet worden verdeeld. Het ene stuk moeten de boeren in het voorjaar gebruiken en het andere stuk in het najaar. Dan raakt de grond niet uitgeput.
LARS: Bemoeit jullie koning zich met landbouw?
MATTIE: (*komt op, kijkt verbaasd naar de kinderen*) Hallo?
MARIAN: Misschien is hij met een andere school hier op schoolreis en kan hij ons helpen!?
JAAP: Weet jij waar FunWorld is?
JELMER: Ben jij ook op schoolreisje?

MATTIE: Waar hebt ge het over? Vunwuurt? Wat is dat?

SUZANNE: (*teleurgesteld*) Ik begin zo langzamerhand te geloven dat we echt in de middeleeuwen zitten.

Reis door de tijd

Waar zijn we nu in hemelsnaam terechtgekomen,
't Lijkt wel sciencefiction, maar dan omgekeerd.
Zoiets beleef je nog niet in je stoutste dromen,
Ik word gek, denk ik, ik word gek!

Zo sta je lekker op een veld een bal te trappen,
Dan één twee drie, gediskwalificeerd!
Waar zit ik nu dan toch, ik kan je wel verklappen,
Ik word gek, denk ik, ik word gek!

Reis door de tijd, reis door de tijd, heus we maken nu een
reis door de tijd, reis door de tijd, reis door de tijd.

Je kan ineens je telefoon gewoon vergeten:
Hij is wel opgeladen, maar heeft geen bereik.
't Was knap onhandig toen, dat heb ik nooit geweten,
'k Vind het gek, weet je, 'k vind het gek.

't Was wijzer toch als ik eens beter op zou letten,
geschiedenis is nuttig als 'k het nu bekijk.
Ze hebben hier in deze tijd niet eens toiletten:
'k Vind het gek, getver, 'k vind het gek!

Reis door de tijd, reis door de tijd, heus we maken nu een
reis door de tijd, reis door de tijd, reis door de tijd.

Wie sjouwt er op een schoolreis met een tas met boeken,
een beetje eigenaardig, maar toch evengoed
wel handig dat je één en ander op kan zoeken:
niet zo gek, vind ik, niet zo gek.

Wat hadden ze in die tijd vreemde achternamen:
Je zal Bertrada heten, met de grote voet!
Ik zou me zeker weten toch te pletter schamen:
Veel te gek, vind ik, veel te gek!

Reis door de tijd, reis door de tijd, heus we maken nu een
Reis door de tijd, reis door de tijd, reis door de tijd.

GARBEN: Ik moet gaan. Dag. (*gaat af*)

JELMER: Daag.

MATTIE: Hoe komt gij aan die kleren?

SUZANNE: Gekocht.

MATTIE: Zijt ge edellieden?
LARS: Nee. Wij zijn geen edellieden. Ik ben Lars Kampstra.
MARIAN: Ik ben Marian de Vries.
MATTIE: Ik ben Mattie
JELMER: Ik ben Jelmer van Loon
ANNE: Ik ben Anne Louise van Hazeldonk.
MATTIE: (*schrikt, buigt voor Anne*) Dus ge zijt wel een edelvrouw. Ik ben Mattie.
ANNE: Edelvrouw... Ik zou wel willen maar dat ben ik niet.
MATTIE: Is uw vader gouwleider van Hazeldonk?
ANNE: Hij heet wel van Hazeldonk maar ik weet niet wat voor werk hij doet.
MATTIE: Zal ik onze leider halen? Hij kan u onderdak geven.
JAAP: Kan hij ons ook te eten geven? Ik heb zo'n honger.
MATTIE: Maar natuurlijk.
LARS: Dan gaan we daar heen. Hier is niks te beleven.
MARIAN: Zouden we niet beter hier kunnen blijven?
JELMER: Waarom?
MARIAN: Ik wil wel weer terug naar mijn ouders. Als we weg gaan vinden we deze plek nooit meer terug.
SUZANNE: Dat is waar. Ik denk dat we de meeste kans maken om ooit nog terug te komen om precies het zelfde te doen als de eerste keer. We moeten de drie telefoons aansluiten op Jelmer zijn apparaat en hopen dat we dan terug komen.
MATTIE: Waar hebt gij het over? Zijt ge niet van hier?
ANNE: Het klinkt raar, maar wij komen uit de toekomst. Wij leven jaren later dan jullie en zijn door een ongeluk in deze tijd gekomen.
MATTIE: Uit de toekomst...?
MARIAN: Ja... Ik geloof het zelf ook nog niet helemaal.
MATTIE: Maar daarom hebt ge rare kleren!
JAAP: Precies. Onze kleren zijn anders.
MATTIE: Vroeger liep men in berenvellen maar ik loop in kleren.
SUZANNE: En in de toekomst loopt men in deze kleren.
MATTIE: Ik weet niet of ik het helemaal snap maar ik geloof jullie wel. Gaat gij weer terug naar uw eigen tijd?
JELMER: Ja, maar mijn oplaadaccu moet zich eerst weer wat opladen dus het kan nu nog niet.
MARIAN: Ik blijf hier op deze plek. Straks verdwalen we.
ANNE: Kan jullie leider ook hier komen?
MATTIE: Ik zal het vragen.
JAAP: Mag ik mee?
LARS: Ik ga ook mee.
MATTIE: Mij best. Wie wil er nog meer mee?
SUZANNE: Ik wil ook wel mee. Ik vind het maar eng in het bos met allemaal van die vieze beesten.
ANNE: Ik blijf hier. Ik probeer wat meer te weten te komen over deze tijd.
JELMER: Ik blijf hier om te kijken hoe ik dit apparaat weer in orde krijg.
(*anderen gaan af*)
MARIAN: Ik vindt het maar niks dat we hier zitten. Ik geloof het ook nog niet zo. Voor mijn gevoel kan elk moment een cameraploeg opduiken en ons vertellen dat we te pakken zijn genomen met een verborgen camera show.
JELMER: Ik vindt het ook raar maar hoe verklaar je dan dat we ineens allemaal op de grond lagen, FunWorld niet meer konden vinden en onze meester nergens meer te bekennen was.

MARIAN: Ik weet het ook niet.
 ANNE: *(terwijl ze in haar boek leest)* Hier staat wat die boer net heeft gezegd.
 JELMER: Wat bedoel je?
 ANNE: Onder invloed van Karel de Grote werd het tweeslagen stelsel uitgevonden. Boeren moesten hun grond in tweeën verdelen en één deel in het voorjaar bewerken en één deel in het najaar bewerken. Dat voorkwam dat de grond uitgeput werd. Dit werd later het drie slagen stelsel waarbij één stuk braak bleef liggen.
 MARIAN: Dat was precies wat die zwerver ook zei!
 JELMER: Het was geen zwerver!
 MARIAN: Zo zag hij er wel uit.
 JELMER: Mensen zagen er vroeger heel anders uit dan wij.

(van achter het toneel klinkt het soldatenlied. Zingend komen de soldaten op)

soldatenlied

Soldaten van de Franken,
 Soldaten dat zijn wij.
 Leve koning Karel, koning Karel leve lang!
 De Friezen en de Saksen
 Brengen ons tot razernij.
 Nee, wij zijn voor niets en ook voor niemand bang.

Wij zijn onoverwonnen
 En speuren naar spionnen
 En vinden wij er één dan laten wij die niet alleen.
 Wij krijgen van de koning een rijklijke beloning
 Voor iedere man voor iedere vrouw die niet deed wat de koning wou.

Soldaten van de koning.....

Wij zijn heel onverschrokken
 Geen helden dus op sokken
 Met sabel en met schild dan worden wij plots woest en wild.
 Wij laten ons niet foppen,
 Je kunt je niet verstoppen,
 Dus geef maar toe, het heeft geen zin en smeken helpt al evenmin.

Soldaten van de koning.....

SOLDAAT1: Handen om hoog!
(de drie doen geschrokken hun handen omhoog)
 SOLDAAT2: *(komt op)* Wat hebben we hier! Volgens mij zijn dit Saksen!
 SOLDAAT1: *(komt op)* Wel wel. Dat gaat ons een mooie beloning opleveren!
 MARIAN: *(bang)* Wij hebben niks gedaan!
 SOLDAAT1: Dat zeggen ze allemaal. Wie zijt gij!
 SOLDAAT2: Saksen dat zijn het!
 SOLDAAT1: Saksen of Friezen?
 JELMER: Ik ben Jelmer en ik ben Nederlander!

SOLDAAT2: Nederlander? Wat is dat? Daar heb ik nog nooit van gehoord.

SOLDAAT1: Zijn jullie spionnen?

MARIAN: Nee, wij zijn op schoolreisje...

SOLDAAT1: Schoolreisjes? Wat is dat!?! Misschien is dat een geheime opdracht!

SOLDAAT2: Ze praten raar, hebben rare kleren aan. Dit zijn geen onderdanen van het Frankische rijk. Het moeten wel Saksen zijn!

ANNE: Wij zijn geen Saksen en ook geen Friezen. Wij zijn hier toevallig en we hebben geen kwaad inde zin. We zijn zeker geen spionnen.

MARIAN: (*bang*) Echt niet.

SOLDAAT2: Waarom moeten wij dat geloven?

JELMER: Wij zijn toch veel te jong om spion te zijn.

SOLDAAT1: Te jong. Als ge tien zijt moet ge al in het leger van Karel de Grote vechten!

MARIAN: Dan al!?

SOLDAAT2: Iedereen die een zwaard vast kan houden moet mee helpen het Frankische rijk te verdedigen tegen de ongelovige barbaren.

JELMER: Als wij spionnen waren hadden wij toch wel zwaarden meegenomen om ons te verdedigen!?! (*houd zijn handen omhoog*) Wij hebben geen wapens bij ons.

SOLDAAT1: Ik zie inderdaad geen wapens.

SOLDAAT2: Zou het een valstrik zijn?

SOLDAAT1: Volgens mij spreken ze de waarheid.

ANNE: Wat komen jullie hier doen?

SOLDAAT1: Wij zijn onderweg om nieuwe soldaten te halen voor het leger van Karel de Grote. Hij gaat binnenkort op veldtocht en heeft soldaten nodig.

SOLDAAT2: (*laat een koker zien*) Wij hebben een perkament met daarop de opdracht van de koning.

ANNE: Mogen wij het eens zien?

SOLDAAT1: Wat schiet ge daar nu mee op als ge toch niet kan lezen.

MARIAN: Wij kunnen wel lezen.

SOLDAAT2: (*verbaasd*) Hebben jullie in het klooster gezeten?

ANNE: (*pakt perkament en leest het*) Inderdaad het is een opdracht om alle jongemannen vanaf tien jaar mee te nemen voor het leger van Karel de Grote.

SOLDAAT1: (*ziet skateboard*) Wat is dat.

JELMER: Een skateboard.

SOLDAAT2: Een scheet bord? Waar is dat voor?

JELMER: Je gaat er op staan...

SOLDAAT2: (*valt hem in de rede, heel serieus*) ...en dan laat ge een scheet?

JELMER: Nee, dan zet je af en rol je door! (*doet het voor*)

SOLDAAT1: Waarom doet ge dat dan?

JELMER: Weet ik veel. Dat scheelt lopen.

SOLDAAT2: Dus gewoon omdat ge lui zijt.

MARIAN: Je kan er ook allerlei kunstjes op doen.

JELMER: Dat kan ook. Maar je kan ook gewoon er op staan en je uit laten rollen.

SOLDAAT1: Dit is dus een apparaat om niet te hoeven lopen. Een soort paard op wielen.

ANNE: Ja, ongeveer.

SOLDAAT1: Het lijkt wel een apparaat uit de toekomst!

MARIAN: Daar zou je wel eens gelijk in kunnen hebben...!

SOLDAAT2: Mag ik eens proberen?

JELMER: Natuurlijk. (*geeft skateboard aan soldaat*)

SOLDAAT2: (*gaat er op staan*) Zo dus en dan... Ooooh... (*valt er af en ligt op de grond*)

KOR: (*komt op met zijn schildwachten*) Wat gebeurt hier?

SOLDAAT1: (*schrikt*) Wie zijt gij!

KOR: *(boos)* Wie zijt gij! Handen omhoog! *(schildwachten doen handen omhoog)*
Nee, jullie niet! *(duwt de handen omlaag)*

SOLDAAT1: Wacht eens even! Wie zijt gij!? Handen omhoog! *(schildwachten doen handen omhoog)*

KOR: *(boos op schildwachten)* Niks handen omhoog! Doe ze naar beneden. We zijn hier bij ons eigen dorp en laten ons door niemand zeggen wat we moeten doen!

SOLDAAT1: Franken of Saksen?

KOR: Franken natuurlijk. En gij?

SOLDAAT1: *(opgelucht)* Franken. Gelukkig maar.

KOR: En wie zijn dat? *(wijst naar de drie kinderen)* Horen die bij jullie?

SOLDAAT1: Nee die horen niet bij ons.

SOLDAAT2: *(ligt nog op de grond)* Oooh... mijn rug... Ik heb zo pijn...

KOR: Wat is er met hem gebeurd.

JELMER: Hij is gevallen...

KOR: *(valt Jelmer in de rede)* Wat!? Aangevallen! Een Frankische soldaat is hier aangevallen... Door jullie zeker. *(wijst naar de drie kinderen)* Handen omhoog. *(Jelmer en Marian doen snel hun handen omhoog)*

SCHILDW: Euh baas... dat van die handen hoeven wij nu toch niet te doen...?

KOR: Nee natuurlijk niet! Kijk of ze ook wapens hebben.

ANNE: Wij hebben geen wapens.

SOLDAAT1: Nee, hij is niet aangevallen! Hij is gewoon gevallen.

JELMER: Wij zijn net een jongen tegen gekomen die Mattie heet. Drie vrienden van ons zijn met hem mee gegaan om zijn leider te halen.

KOR: Kennen jullie Mattie? Dus jullie zijn die kinderen waar wij op zoek naar waren. Mooi. Dan hebben we jullie gevonden. *(tegen de soldaten)* Maar wie zijn jullie.

SOLDAAT1: *(helpt soldaat 2 overeind)* Wij zijn hier met een opdracht van koning Karel de Grote. *(pakt de koker met het perkament)*

KOR: Wat voor opdracht?

SOLDAAT1: Kijkt ge maar. *(pakt het perkament)*

KOR: *(tegen schildwacht)* Geeft dat perkament eens.

SCHILDW: *(haalt perkament en geeft het aan Marian)* Alstublieft.

KOR: *(boos)* Nee, halve gare. Geeft het aan mij!

SCHILDW: O. *(geeft het aan Kor)*

KOR: *(rolt het perkament uit, doet net of hij het kan lezen)* Aha. Interessant!

ANNE: *(kijkt mee)* U houdt het op de kop.

KOR: Wat weet gij er van!?

SOLDAAT2: Zij kunnen lezen, ze hebben in een klooster gezeten!

JELMER: Wij hebben niet in een klooster gezeten maar we kunnen wel lezen.

KOR: Wat staat er in?

SOLDAAT1: Koning Karel heeft soldaten nodig voor zijn veldtocht tegen de Saksen. Wij moeten elke jongen die ouder is dan tien jaar meenemen voor het leger.

KOR: Ook uit ons dorp?

SOLDAAT2: Uit elk dorp! Bevel is bevel.

KOR: Dat is ook wat.

(stilte)

MARIAN: *(tegen Kor)* Kunt u ook niet lezen?

KOR: Lezen is voor domme mensen. Wat hebt ge nou aan lezen als ge een kip slacht? Wat hebt ge aan lezen als ge moet zwaardvechten in een oorlog. Of wat hebt ge aan lezen als ge tarwe oogst?

ANNE: Kan er iemand van jullie lezen?

SOLDAAT1: Ik kan het niet.
 KOR: Aan mijn schildwachten hoeft ge het helemaal niet te vragen. Die kunnen namelijk niks!
 MARIAN: Maar hoe weten jullie dan wat er precies in de boodschap staat?
 KOR: Maximiliaan leest het altijd voor aan ons.
 JELMER: Maximiliaan? Wie is dat?
 KOR: Dat is een monnik die dicht bij ons dorp woont.
 SOLDAAT1: Zullen wij naar het dorp gaan?
 KOR: Is goed. Neemt iedereen mee die ge voor deze opdracht nodig hebt en kom dan hier terug. Maximiliaan komt ook hier heen. Die kan de brief lezen en eventueel een antwoord voor Karel de Grote schrijven.
 SOLDAAT2: Tot straks. (*soldaten gaan af*)
 KOR: Dus gij zijt vreemden hier.
 ANNE: Ja. Wij zijn per ongeluk hier gekomen en we willen zo snel mogelijk weer weg.
 KOR: Waar gaat ge naar toe dan?
 MARIAN: Ik wil naar mijn moeder toe.
 JELMER: We kunnen helaas nog niet. Ik moet eerst een apparaatje in orde maken.
 KOR: Zozo.
 MATTIE: (*komt op met Marga en de drie kinderen*) Hallo daar zijt gij.
 JAAP: (*is nog aan het eten*) Ze hebben hier echt raar brood. Maar het is wel lekker.
 MARGA: Wat zien ze er raar uit. Zijn het geen zwervers? Of hofnarren?
 MARIAN: Moet je horen wie het zegt! Dit is wel merkkleding!

Mode

Hé, weet jij wel wat je zegt?
 't Is wel merk, niet nep, maar echt!
 'k Zag het op een modeshow.
 Ben je soms jaloers of zo?

Hé, weet jij wel wat je zegt?
 't Is wel merk, niet nep, maar echt!
 Kreeg het van mijn ma cadeau
 Ben je soms jaloers of zo?

Hier kan men nog heel wat leren over mode smaak en stijl.
 Kijk eens naar je eigen kleren: Heus, die bloes lijkt wel een dweil!

Mode, mode, weet je wel wat je zegt!

Hé, weet jij wel wat je zegt?
 't Is wel merk, niet nep, maar echt!
 Hou je meer van indigo?
 Ben je soms jaloers of zo?

Hé, weet jij wel wat je zegt?
 't Is wel merk, niet nep, maar echt!
 'k Heb het ook nog in Bordeaux
 Ben je soms jaloers of zo?

Denk niet dat ik mij laat kisten door zo'n staaltje dommigheid,
Over smaak valt niet te twisten, dat geldt zelfs in onze tijd.

Mode, mode, weet je wel wat je zegt!

Hé, weet jij wel wat je zegt?
't Is wel merk, niet nep, maar echt!
In de mode, so wie so
Ben je soms jaloers of zo?

Hé, weet jij wel wat je zegt?
't Is wel merk, niet nep, maar echt!
'k Zocht van hier tot Tokio
ben je soms jaloers of zo?

Laten we het maar vergeten. Wat is gek en wat normaal
Wie zal 't zeggen, wie zal 't weten? 't Is toch onzin allemaal!

Mode, mode, allemaal flauwekul!

- MARGA: Dus dit zijn de vreemdelingen. *(tegen Kor)* Zeg Kor, zoudt ge mij niet even voorstellen aan hen!
- KOR: Hen!? O, goed. Dit is Marga.
- MARGA: *(stoot hem in zijn zij)* En....
- KOR: *(snapt het niet)* En wat...!?
- MARGA: En ik ben... nou!
- KOR: O ja. Marga is mijn vrouw. *(wil verder gaan met iets anders)* Kijk als...
- MARGA: *(stoot hem in zijn zij)* En wij zijn.... *(streng)* Toe, zeg het dan!
- KOR: O. Wij zijn de leiders van deze gouw.
- MARGA: Precies! Dus iedereen moet naar ons luisteren want wij zijn de baas. *(kijkt trots om haar heen)* Hebt ge het al gezegd van onze gift?
- KOR: Welke gift?
- MARGA: Aan Karel de Grote!
- KOR: *(snapt het niet)* Gift aan Karel de Grote....
- MARGA: *(bozig)* Voor de Abdij!
- KOR: O dat!
- MARGA: Vertel het hun dan.
- LARS: Laat me raden. Jullie hebben een gift aan Karel de Grote gegeven om een abdij te bouwen.
- KOR: Hoe weet gij dat!?
- LARS: Ach, gewoon raden.
- MARGA: *(trots)* Wij hebben veertig zakken tarwe gegeven en honderd vierkante stenen en twintig goudstukken!
- MARIAN: Honderd vierkante stenen?
- ANNE: In hun tijd had je dat niet veel en was dat heel kostbaar. Helemaal als je iets wilde bouwen.
- SUZANNE: Ik ben blij dat wij gewoon munten en papiergeld hebben. Ik zie mezelf al sjouwen met honderd vierkante stenen in mijn portemonnee.

KOR: *(tegen Marga)* Wij hebben een boodschap van koning Karel!
MARGA: Wat is het. Bedankt hij ons voor onze gift?! Wil hij dat wij langs komen?
Mogen wij aan zijn hof komen wonen?
JELMER: Nee, het is een oproep dat iedere jongeman het leger in moet.
MATTIE: *(schrikt)* Wat!?
KOR: Ja, Mattie. Ge zult Karels leger in moeten.
MATTIE: Maar ik wil hier blijven!
MARGA: Komaan. Ge zijt toch een echte vent! Iedere man moet oorlog voeren.
JAAP: Maar oorlogen zijn toch heel gevaarlijk!? Daar raken veel mensen gewond of
worden zelfs gedood!?
MARGA: Maar als ge wint ben je een held!
LARS: Nou, dan ben ik maar geen held!

Held

Elke man moet oorlog voeren,
elke man het leger in.
Timmerlieden, smeden, boeren,
ook al heb je heel geen zin.
Hou je niet zo van geweld?
Als je wint, dan ben je een held!

't Is van alle tijden, de geschiedenis herhaalt
eeuwig zal men blijven strijden,
't Lijkt wel erfelijk bepaald!

't Lijkt wel leuk een held te wezen,
't lijkt wel leuk een held te zijn.
Steeds maar voor je leven vrezen
Lijkt me toch niet echt zo fijn.
Ik hou niet zo van geweld.
Dan maar liever ben ik geen held!

't Is van alle tijden.....

Als de koning jou komt halen
moet je wel gehoorzaam zijn.
Ook al loop je flink te balen,
Ook al is dat niet zo fijn.
Nee, je hebt geen enkel recht.
Doe dus wat de koning zegt.

't Is van alle tijden.....

Eeuwen later moet je weten
en ik zeg het tot mijn spijt,
kun je vrede ook vergeten,
nog steeds is het haat en nijd.
Dan weer hier en dan weer daar.
Nooit zijn wij met knokken klaar.

't Is van alle tijden.....

MATTIE: Kan ik niet iets anders doen voor ons land?
KOR: Dan zullen we moeten wachten totdat Maximiliaan de boodschap heeft gelezen. Dat weten we wat we precies moeten doen.
MARGA: Waar is die dronkaard eigenlijk?
KOR: Zo moogt ge niet praten over een monnik, liefje.
MARGA: Maar het is een dronkaard. En nog een slome ook. Waar blijft hij!
MATTIE: Hij zal zo wel komen.
SUZANNE: (*wrijft over haar been*) Ik heb een zeer been.
ANNE: Hoe komt dat?
SUZANNE: Ik denk dat het komt van toen wij hier gevallen zijn.
MATTIE: Zijt ge gevallen?
SUZANNE: Ja en nu doet het zeer.
KOR: Als Maximiliaan komt kan hij daar ook naar kijken.
MARIAN: Is hij ook dokter?
ANNE: Monniken waren vroeger het meest geleerd van iedereen. Hun hulp werd dus overal bij gevraagd.
KOR: Mattie, was hier nu ook die jonkvrouw van Hazeldonk bij?
MATTIE: Ja dat is zij daar (*wijst naar Anne*)
KOR: Dus gij zijt de dochter van van Hazeldonk. Ik heb nog samen met uw vader gevochten tegen de Friezen.
ANNE: Dat denk ik niet want...
KOR: (*boos*) Wel waar! Denkt ge dat ik sta te liegen?
ANNE: Nee. Maar mijn vader...
KOR: (*boos*) Ik ben toch geen leugenaar...! Ik vind.... (*met veel lawaai valt Maximiliaan op het podium*) Wat is dat! ... Saksen! (*schildwachten vluchten bang achter Kor*)
MAXIMIL: (*dronken en heeft moeite om te blijven staan*) Hallllloo. Einjelijk .... Heb ik julllllllllie gevonden. (*hik*)!
MARGA: Het is Maximiliaan.
KOR: Mooie schildwachten zijn jullie! In plaats van me te beschermen vluchten ze achter mij.
MAXIMIL: Alleesss goe!??? (*hik*)
MARGA: Hij heeft weer teveel bier gedronken.
MAXIMIL: Neejj. Das nie waar. (*hik*) Ik heb er maaarr twee gehad! (*steekt drie vingers op*)
KOR: (*verontwaardigt*) Zoveel!
JAAP: Euh... Twee is toch niet veel?
ANNE: (*tegen Jaap*) Ze kunnen niet alleen niet lezen maar ook niet tellen!
JELMER: In welk jaar leven jullie eigenlijk.
KOR: Weet ik veel. Weet gij het Maximiliaan?
MAXIMIL: Euh... We leven in het jaar onser Heeren 799.
ANNA: Mooi. Dan weet ik ook weer meer. (*kijkt in boek*)
MARGA: Maximiliaan. We hebben een boodschap van koning Karel en we willen dat jij hem leest voor ons.
MAXIMIL: Das goe! (*zwalkt naar hun toe*) Geef maar hier!

KOR: *(geeft het perkament)* Wat staat er?

MAXIMIL: *(te dronken om goed te kunnen lezen. Houdt het dichtbij en ver af)* Ik kan djit niet leeze. *(hik)* Dit is Teutoooooons! Ik kan geen Teutoons lezen!

LARS: Je houd het perkament op de kop!

MAXIMIL: Njiet waar! *(draait het om)* O, ja toch! *(moet er zelf om lachen)* Hhhaaa. Niet te gelove!

MARGA: Wat staat er! Staat er iets over mij? Iets over onze gift?

MAXIMIL: *(leest voor)* Koningklukkk bevel. *(hik)* Kkkkoning Karel de Grote, koning der Franken roept allllle mannelijke *(hik)* onderdanen, die ouder dan tsien jaar zijn, op om zich bij zijn leger te voege.

MATTIE: *(geschrokken)* Dus toch!

KOR: Staat er nog meer?

MAXIMIL: Wjie weigert aan het kkkoningluk bevel te gehoorzame ... *(hik)* krijgt brood!

JAAP: Wat brood? Waar!

KOR: Wat zeg je nu?!

MATTIE: Als ik niet ga krijg ik brood? Dan ga ik niet!

LARS: *(kijkt eens goed)* Wordt gedood!

MAXIMIL: Wat? *(hik)* O ja. Wordt gedood. Ach, wat maakt het ook uit. *(kijkt rond)*

MATTIE: Gedood in plaats van brood!? Dan heb ik geen keus.

MAXIMIL: Zeg heeft iemand hier ook iets te drinken?

KOR: Gij hebt wel genoeg gehad lijkt me.

MARGA: Staat er geen boodschap voor ons in? Geen bedankje niks? Niet eens iets over hoe ver de bouw van de abdij is?

MAXIMIL: Ik ben zoooo moe. Ik wil wwell even *(hik)* slapen.

MATTIE: Kun je eerst nog even kijken naar Suzanne's been.

MAXIMIL: Wat is daar mee dan?

MATTIE: Ze heeft er pijn aan nadat ze is gevallen.

MAXIMIL: Das nie zo mooi! *(hik)* *(bekijkt Suzanne's been)*

MARIAN: Is het ernstig?

MAXIMIL: Ik weet wel een oplossing! *(zoekt in al zijn spullen)* Waar heb *(hik)* het toch.

JAAP: Wat zoekt u?

MAXIMIL: Ik zoek mmmijn bakje met bloedzuigers.

SUZANNE: *(schrikt)* Wat!?! *(doet snel de broekspijp weer naar beneden)* Het valt wel mee. Ik heb geen hulp nodig.

MATTIE: Zijt ge bang?

SUZANNE: Ik hoef geen bloedzuigers aan mijn been.

MATTIE: Waarom niet? Als ik pijn in mijn tanden heb, of in mijn hoofd of in mijn buik doe ik er ook bloedzuigers op en na een week is het weg.

LARS: De meeste pijntjes zijn na een week weg. Met of zonder bloedzuiger!

MAXIMIL: Geen bloedzuigers dus? *(hik)*

SUZANNE: Nee, als u niks anders heeft dan laat ik het liever zo.

MAXIMIL: Ik kan nog een *(hik)* ding proberen...

ANNE: En dat is...?

MAXIMIL: Het is nogal nieuw. In Parijs doen ze het al een poosje, ik heb er alleen over gelezen en het nog nooit gedaan.

JAAP: Wat is het dan?

MAXIMIL: *(zoekt in zijn zakken en pakt dan ineens een mes uit zijn zak)* Aderlaten! *(iedereen schrikt)*

SUZANNE: *(bang, loopt bij Maximiliaan vandaan)* Nee, vriendelijk bedankt maar ik voel me nu al echt een stuk beter.

MARIAN: U bent geen dokter... maar een slager!

MAXIMIL: Tis graag of nie!
SUZANNE: Liever niet!
MAXIMIL: Dan moet ge het zelf maar weten. (*hik*) Ik ga even een tukkie doen. (*gaat af*)
MARGA: Dan moet ge maar snel uw spullen gaan pakken Mattie. We kunnen Koning Karel niet laten wachten! Dat zou zeker geen goede indruk maken.

MATTIE: Maar ik wil hier blijven.
KOR: Een koninklijk bevel kunnen we niet weigeren.
MATTIE: (*moedeloos*) Moet het echt? Ik kan toch hier ook werk doen voor het land!
KOR: Als het leger van Karel de Grote je nodig heeft moet ge gaan. Vanuit Cordoba vallen de Moren ons aan. In het oosten dringen Slavische stammen ons rijk binnen. In het noorden liggen de Saksen op de loer. Om ons rijk en onze manier van leven te beschermen moeten we wel vechten. Als de Moren ons verslaan moeten we in Allah gaan geloven anders worden we gedood. Dat willen we ook niet.

MATTIE: Nee. Maar ik wou dat er een andere manier was.
(*stilte*)

MARGA: Waar komen jullie eigenlijk vandaan?
ANNE: Nederland.
MARGA: Nederland!? Ligt dat niet bij Lombardië? Hoe is het daar.
LARS: In Nederland is het goed. Het is best een rijk land en bijna niemand is er arm.
JAAP: Het eten is er lekker. We hebben ook veel meer keus dan jullie hier hebben. Patat, chocola, chips. Teveel om op te noemen.

SUZANNE: Het is er veel schoner als hier. Hier zitten overal vieze beesten.
MARIAN: Er wonen ook allemaal verschillende mensen. Blanken, chinezen en ook islamieten.

KOR: Moren!?
ANNE: Wij noemen ze niet zo. Maar mijn buurman bijvoorbeeld gelooft in Allah.
MARGA: Dus het is zeker altijd oorlog in Nederland!?
LARS: Nee, in Nederland is het nooit echt oorlog. Wel eens ruzie maar geen oorlog.
MATTIE: Hoe kan dat?
MARIAN: Bij ons mag gewoon iedereen zelf weten wat die doet en gelooft.
MARGA: Wat een raar land. (*denkt na*) Ik moet maar eens gaan. Ik heb nog werk te doen. Gaat ge mee?!

KOR: Ik wilde nog even...
MARGA: (*streng*) Kom!
KOR: (*gedwee*) Goed liefje. (*Marga, Kor en schildwachten gaan af*)
MATTIE: Wat een nare dag is dit.
JELMER: Wil je echt niet mee? Ik wil later in het leger. Zo erg is het toch niet!
MARIAN: Ons leger is ook niet in oorlog. Dat maakt wel uit.
ANNE: In deze tijd wordt oorlog ook heel anders gevoerd. Soms vallen er wel duizenden doden op een dag...

(*stilte*)

JELMER: Maar wij moeten ondertussen ook eens kijken hoe wij terug kunnen naar onze tijd!
MARIAN: Wanneer kunnen we eigenlijk dat apparaat weer gebruiken? Ik wil eigenlijk wel weer naar huis.
JELMER: Toen we door die knal op de grond vielen is het vies geworden. Bepaalde onderdelen maken niet zo goed contact meer. En daarom duurt het zo lang.
SUZANNE: Kan het niet sneller?
JAAP: Ja, kan het niet sneller. Ik heb wel zin in de McDonalds. Dat hebben ze hier vast niet.

MATTIE: Wat bedoelt ge?
 JAAP: Jullie hebben echt geen McDonalds!? Je zou eens moeten bellen met Amnestie International. Dit is geen leven! Dit hoeft je niet te pikken!
 MATTIE: Bellen? Amnestie wat?
 ANNE: *(tegen Mattie)* Laat hem maar kletsen!
 JELMER: Als ik ergens water kan vinden dan kan ik alles even schoon maken. Dat zou een stuk schelen. Overall is zand tussen gekomen.
 MARIAN: Is hier water in de buurt?
 MATTIE: Een eindje die kant op is een beekje.
 JELMER: Mooi dan ga ik daar eens kijken.
 MARIAN: Ik loop wel even mee.
 SUZANNE: Wij ook. *(Jelmer, Suzanne, Marian en Anne gaan af)*
 LARS: Zullen we voetballen?
 JAAP: Ja!
 MATTIE: Wat is dat?
 JAAP: Je moet ze ook alles uitleggen.
 LARS: Voetballen is schoppen met je voet tegen een bal!
 MATTIE: Aha!
 JAAP: *(verbaasd)* Hij snapt het!? Eindelijk!
 MATTIE: Wat is een bal?
 JAAP: Oooh!
 LARS: Hij heeft dat natuurlijk nog nooit eerder gezien. Pakt de bal *(die is zwart wit)* Dit is een bal.
 MATTIE: Aha! Een koeienhuid zeker.
 JAAP: Inderdaad het is van leer.
 MATTIE: Ik kon het zien aan de zwart/witte vlekken die koeien hebben. *(denkt even)* Dus hier moet ik tegen aan schoppen?
 LARS: Ja! Doe maar eens.
 MATTIE: Goed. *(legt de bal op de grond en schopt het weg)* Aha... *(denkt na)* En nu?
 JAAP: Dat was het...
 MATTIE: *(verbaasd)* ...En dit vindt gij leuk?

Voetbal

Hé, leg maar effe uit hoe dat met dat voetbal zit.
 Tien spelers en een keeper, spelletje met pit (pit)
 Eerst leg je dan de bal midden op het veld (veld)
 En als je scoren kan dan ben je echt een held (held)

Zit je in de aanval, nou dan heet je dus een spits (spits)
 En een veld vol effies is een veld vol kleine kids (kids)
 Dan is er de trainer en die speelt dus zelf niet mee,
 Maar hij stelt ons op en dat is meestal vier vier twee.

Voetbal, alles draait erom om voetbal
 Niemand weet waarom
 In elke stad in elke wijk
 en als je goed bent word je rijk
 met voetbal

Sommigen zien meer in hockey, maar daar hoor ik dus niet bij
Dat geduvel met een stokkie, daarmee maak je mij niet blij.
Geef mij een bal en dan ben ik in mijn sas (sas)
Na vier uur, dan begint het leven pas.(pas)

Ga ik op vakantie naar de Middellandse zee,
kan er niks meer in de auto, maar die bal gaat mee! (mee)
Soms zegt mijn moeder, kom doe eens een ander spel,
maar daar wil ik niks van weten, ben je gek, wat denkt ze wel! (wel)

Voetbal, alles draait erom om voetbal
Niemand weet waarom
Je wordt door scouts eerst opgezocht
en voor miljoenen soms verkocht
bij voetbal.

Als ik iets wil kijken wat ik leuk vind op teevee
Wel, dan kan ik het vergeten, roepen broer en vader :Nee! (nee)
Hup de hele avond is het scherm weer groen
En mijn moeder zucht en zegt: er is echt niks aan te doen.(doen)

't Ergste is het praten over hoe en over wat.
Soms kan ik dat voetbal haten, dan ben ik het zat! (zat)
Die voetbalreportages, al dat stomme gebral,
Ja het hele leven draait om die stomme bal.

Voetbal, alles draait erom om voetbal
Niemand weet waarom
Maar soms vergeten mensen wel
dat het niet meer is dan een spel
dat voetbal.

VOETBAL!

MATTIE: *(schudt zijn hoofd, onbegrijpend)* O ja, leuk!

LARS: Dat was nog maar het begin. Nu ga ik proberen de bal af te pakken van jou.
Maar jij moet zorgen dat het me niet lukt.

MATTIE: Goed. *(probeert de bal bij zich te houden maar dan pakt uiteindelijk Lars de bal toch nog)* Dit is al leuker.

LARS: En nu gaat Jaap de bal proberen tegen te houden. Hij is nu keeper! Jaap ga jij daar eens tussen die bomen staan. Tussen die bomen moet je de bal schoppen maar ik probeer hem af te pakken.

MATTIE: Goed. *(houd de bal bij zich en schopt dan tussen de bomen door langs Jaap)*

LARS: Raak! Je hebt gewonnen.

MATTIE: Dit is inderdaad een leuk spel.

LARS: Ik zit op voetballen en ik wil later in het Nederlands elftal spelen. Dat zijn de beste spelers van ons land.

JAAP: Je wilde toch ook in Engeland voetballen?

LARS: Ja, dat wil ik ook.

MATTIE: Helemaal naar Engeland om dit spelletje te doen? Maar wie past er op je boerderij dan?

LARS: Dan ben ik geen boer! Dat is dan mijn werk.

MATTIE: Dit doe je als werk?!

JAAP: Ja, in onze tijd kan dat.

MATTIE: (*verbaasd*) Wat zult gij dan arm zijn!

LARS: Juist niet. Ik kan miljonair worden met voetbal!

MATTIE: Wat is dat?

JAAP: Een miljonair heeft heel veel geld. (*denkt na*) Hoe leg je dat uit. Een miljonair heeft wel een miljoen goudstukken. Zakken vol!

LARS: Een miljonair kan alles kopen wat hij wil.

MATTIE: Dat meent ge niet! Door alleen maar tegen een bal te schoppen? Wat een rare wereld hebben jullie dan.

LARS: Nu je het zo zegt... Maar ja, ik wil graag voetballer worden als ik groot ben.

MATTIE: (*bedroefd*) Ik weet niet wat ik word als ik ouder ben. Misschien word ik wel niet veel ouder dan dat ik nu ben, als ik naar een oorlog moet...

JAAP: Kan je er niet onderuit komen?

MATTIE: Ge hebt het gehoord. Iedereen die weigert wordt gedood!

LARS: Heb je wel eens gevochten?

MATTIE: Nee nog nooit. Ik heb zelfs nooit een zwaard vast gehouden.

JAAP: Als je helemaal geen ervaring hebt wordt het wel erg moeilijk.

LARS: We moeten iets verzinnen om jou uit dat leger te helpen.

MAXIMIL: (*buiten het toneel*) Auwwww. Auhauw.

JAAP: Wat is dat?

MATTIE: De stem komt me bekend voor.

MAXIMIL: (*komt op met zijn handen op zijn hoofd*) Auww.

MATTIE: Wat is er Maximiliaan?

MAXIMIL: Wilt ge niet zo schreeuwen! Ik sta dichtbij.

MATTIE: Maar... ik schreeuw niet!

MAXIMIL: Mijn hoofd doet zo zeer. Ik denk dat het uit elkaar knalt.

JAAP: Hoofdpijn? Ook een droge mond?

MAXIMIL: Ja?

JAAP: Je hebt een kater!

MAXIMIL: Een kater?

MATTIE: Wat moet hij daar nu mee? Heb je hem in je zak.

MAXIMIL: Ik heb helemaal geen kater. Ik houd ook niet van dieren.

LARS: Nee, Jaap bedoelt niet een mannetjes kat. Hij bedoelt dat je teveel bier gedronken hebt! Daarom heb je hoofdpijn.

MAXIMIL: Nee. (*schud zijn hoofd*) Ik heb... (*stopt met hoofdschudden*) Auw, wat doet dat schudden pijn. Auw... Ik heb maar een paar biertjes gehad.

MATTIE: Ja ja...

LARS: Waarom ben je eigenlijk monnik geworden?

MAXIMIL: Ik wilde blijven leven.

JAAP: Hoe bedoel je?

MAXIMIL: Ik vocht met de Friezen tegen Karel de Grote maar we verloren. Ik was op het slagveld maar ik werd erg bang en ben het bos ingevlucht. Daar hebben de

soldaten van Karel de Grote mij gevangen genomen. Ik kon kiezen: Of gedood worden of het klooster in.
JAAP: En wat heb je gekozen?
LARS: Dat lijkt me nog al duidelijk...!
JAAP: O, ja.
LARS: Dus je moest kiezen tussen de dood of het klooster.
MATTIE: Karel de Grote wil iedereen bekeren tot de kerk van Rome.
LARS: Maar dan kiest toch iedereen voor het klooster!?
MAXIMIL: Niet iedereen. Velen zijn te trots om van geloof te veranderen. Maar ik ben geen held. (*zoekt in zijn zakken*) Ik heb geen goudstukken meer en ik moet nodig wat bier drinken.
MATTIE: Bier? Is dat wel een goed idee?
MAXIMIL: (*haalt papier uit zijn zak*) Wilt u misschien een aflaat kopen?
LARS: Wat is dat.
MAXIMIL: Op dit perkament staat dat de Paus van Rome u uw zonden vergeeft. Voor drie goudstukken kunt u dit kopen.
JAAP: Je zonden vergeven?
MAXIMIL: Stel gij steelt een brood. Dat mag niet maar op dit papier staat dat de paus het u vergeeft. Als u vijf goudstukken betaalt vergeeft hij u ook nog alles wat u nog aan zonden zult gaan doen in uw leven.
LARS: Nee, dank je. Ik hoef geen aflaat.
MAXIMIL: Voor 2 goudstukken dan? (*Lars schud nee*) 1 goudstuk? Ik heb namelijk erge dorst, moet ge weten.
JAAP: Nee bedankt. Even wat anders: jij hebt dus op het slagveld gezeten.
MAXIMIL: Dat is geen pretje. Mensen die gillen van pijn, bloed overal.
MATTIE: Daar moet ik dus heen...
MAXIMIL: Het gewone volk vecht terwijl de koning met zijn schilknappen vanaf een heuvel toekijken. Zij lopen geen enkel gevaar.
LARS: We moeten echt iets bedenken om jou daar weg te krijgen Mattie.
MATTIE: Maar wat?
MAXIMIL: Ik moet maar eens gaan. (*gaat af*)
MATTIE: Als ik niet ga word ik gedood. Als ik wel ga waarschijnlijk ook.
JAAP: En als jij je ergens verstoppt?
MATTIE: Ik kan me toch niet de rest van mijn leven verstoppen.
LARS: Dat is ook waar.
(*Anne, Jelmer, Suzanne en Marian komen op*)
JELMER: Alles zit weer op zijn plaats. Over een half uur kunnen we het proberen.
LARS: We moeten iets bedenken voor Mattie. We spraken net Maximiliaan en die vertelde dat het slagveld heel vreselijk is. We kunnen hem niet laten gaan!
MARIAN: Wat kunnen we doen?
SUZANNE: Dan loop je toch weg.
ANNE: Er zijn hier echt geen opvanghuizen voor kinderen. Als Mattie weg loopt is hij in zijn eentje in dit grote bos.
MARIAN: (*bang*) Dat is echt eng. Allemaal wilde beesten zitten hier en rovers die iedereen bestelen.
LARS: (*zucht*) Kon je maar met ons mee...
SUZANNE: (*krijgt ineens een idee*) Dat is het!
JAAP: Wat?
SUZANNE: We nemen hem gewoon mee terug naar onze tijd.
MARIAN: Hoe dan?

SUZANNE: Wij zijn hier gekomen doordat er iets mis ging met het opladen van de telefoons. Iedereen die er bij stond is in deze tijd gekomen. Als Mattie gewoon bij ons komt staan als we het weer proberen dan komt hij met ons mee naar onze tijd.

ANNE: Daar kan ze wel eens gelijk in hebben...

JELMER: Ik weet niet of het lukt...

SUZANNE: We moeten het gewoon proberen. Wat denk jij Mattie?

MATTIE: Op dit moment is alles beter dan naar het slagveld.

GARBEN: *(komt op)* Excuseer, excuseer. Ik wist niet wie gij waard. *(gaat aan Anne's voeten zitten en buigt)* Had mij verteld dat u de dochter van Hazeldonk was en ik had u met eerbied begroet. *(buigt diep voor Anne)*

ANNE: Wat is er aan de hand?

GARBEN: *(bang)* Ik wist niet wie u was. Ik heb u niet begroet zoals men een dochter van een rijk edelman moet begroeten. Vergeef mij mijn brutaliteit.

LARS: Hij denkt ook dat jij de dochter bent van een belangrijk iemand.

GARBEN: Vergeef mij die brutaliteit. Spaar mij en mijn gezin. Spaar mijn boerderij. Ik wist niet wie u was.

ANNE: Geen probleem, kom weer staan.

GARBEN: *(klemt aan Annes been vast)* Vergeef mij!

ANNE: *(probeert weg te lopen maar sleept Garben mee aan haar been)* Het is al goed.

GARBEN: Vergeeft u mij jonkvrouw van Hazeldonk.

JAAP: Het is een volhouder.

ANNE: Het is al goed, laat mij nu maar los.

MARIAN: Ik denk dat je moet zeggen dat je hem vergeeft.

ANNE: *(zucht)* Ik vergeef je het.

GARBEN: *(opgelucht)* Duizendmaal dank. *(staat op en buigt diep)* Duizendmaal dank!

ANNE: Het is al goed.

SUZANNE: Ben je speciaal voor dit hier weer terug gekomen?

GARBEN: Ik hoorde onderweg dat u de dochter van edelman van Hazeldonk bent. Ik dacht dat ik u beledigd had en wilde mijn excuus aanbieden. Ik moet nu gaan naar mijn boerderij.

ANNE: Nog even over uw land. U vertelde van het twee slagen stelsel dat u het land in tweeën deelt. Nou dacht ik. Als u het land nu eens in drieën deelt, dan kan één stuk land braak liggen. Zo pleeg je geen roofbouw op je akkers.

GARBEN: Dat is een goed idee, jonkvrouw.

JELMER: Als je merkt dat het werkt, vertel het dan tegen Karel de Grote. Misschien beloont hij je wel voor deze vinding.

GARBEN: Duizend maal dank voor uw wijze opmerkingen. Ik ga direct naar mijn boerderij om het uit te voeren. *(gaat af)*

SUZANNE: Je hebt hem een advies gegeven dat in de geschiedenis pas over een paar jaar wordt uitgevonden.

ANNE: Ja. Hij loopt dus voor op anderen. Zijn akkers zullen meer opbrengst krijgen. *(stilte)*

MARIAN: Ik snap weinig van dat van jonkvrouw Hazeldonk gedoe.

MATTIE: Ik denk dat ik het wel snap. Van Hazeldonk is een van de Gouwleiders hier in de buurt. Hij is een machtig edelman en een persoonlijke vriend van Karel de Grote.

ANNE: Maar zij denken dat hij mijn vader is maar dat is niet zo.

MATTIE: Maar gij zei dat ge Anne Louise van Hazeldonk heette.

SUZANNE: Jullie hebben de zelfde naam! Vandaar!

JELMER: Het is dus een grote persoonsverwarring.

LARS: Maar wat moet Mattie nu doen.
MARIAN: Hij gaat gewoon met ons mee terug naar onze tijd.
ANNE: Wil jij dat ook wel Mattie?
MATTIE: Alles liever dan naar het slagveld.

Hoe dit afloopt.....?!